

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1942 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret.

Genom en den 6 februari 1942 dagtecknad proposition, nr 36, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande

F ö r s l a g

till

L a g

om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Nybyggnad må ej utan tillstånd företagas i närheten av befästning eller flygfält, om genom byggnaden sådan anläggnings användning för rikets försvar försvåras eller eljest avsevärt men åsamkas försvaret. Vad nu sagts om nybyggnad skall ock gälla väsentlig om- eller tillbyggnad.

Har beslut meddelats om anläggande eller utvidgning av befästning eller flygfält eller kan avsevärt men uppstå genom bebyggelse i närheten av militär anläggning av annat slag, äger länsstyrelsen förordna, att vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning.

2 §.

I ort, där byggnadsnämnd finnes, åligger nämnden att vid prövning av fråga om byggnadslov iakttaga vad i 1 § stadgas eller av länsstyrelsen med stöd av samma paragraf föreskrivits.

För annan ort äger länsstyrelsen stadga, att nybyggnad eller väsentlig om- eller tillbyggnad, som ej utföres för försvarsväsendets räkning, ej må äga rum, med mindre länsstyrelsen på ansökan prövat, att hinder som avses i 1 § ej föreligger däremot. Ändå att sådan föreskrift ej meddelats för orten, skall länsstyrelsen på ansökan pröva, huruvida hinder föreligger.

3 §.

Innan beslut meddelas med anledning av ansökan om byggnadslov eller tillstånd enligt 2 § skall, därest tvekan kan råda huruvida hinder som avses i 1 § föreligger, byggnadsnämnden eller länsstyrelsen inhämta yttrande därom av myndighet, som Konungen bestämmer.

4 §.

Om synnerliga skäl därtill äro, äger länsstyrelsen medgiva tillstånd till nybyggnad eller om- eller tillbyggnad, oaktat den kan medföra men som avses i 1 §. Underrättelse om meddelat tillstånd skall ofördröjligen tillställas myndighet som har att avgiva yttrande enligt 3 §.

Finner byggnadsnämnd vid prövning av fråga om byggnadslov, att synnerliga skäl därtill äro oaktat byggnaden kan vålla men som nyss sagts, skall nämnden överlämna handlingarna till länsstyrelsen för prövning, huruvida tillstånd må medgivas enligt första stycket. Sedan länsstyrelsens beslut vunnit laga kraft, skola handlingarna återställas till nämnden.

5 §.

Finnes på grund av denna lag tillstånd till nybyggnad eller om- eller tillbyggnad icke kunna meddelas, och föranledes därav, att sökanden, under den tid hindret varar, får vidkännas kostnad utan motsvarande nytta av fastigheten eller att han går miste om avkastning å nedlagt kapital, vare han berättigad till skälig gottgörelse av kronan, om det intrång som åsamkats honom ej är att anse såsom ringa.

6 §.

Ersättning enligt 5 § bestämmas av riksvärderingsnämnden.

Ansökan därom ingives till länsstyrelsen som har att med eget yttrande överlämna ärendet till nämnden. Vid ärendets behandling inför nämnden skall i tillämpliga delar gälla vad som stadgas om fastställande av ersättning på grund av rekvisition för krigsmaktens behov.

Över nämndens beslut må klagan ej föras.

7 §.

Den som utan länsstyrelsens tillstånd uppför nybyggnad eller verkställer väsentlig om- eller tillbyggnad i ort, för vilken länsstyrelsen utfärdat föreskrift enligt 2 § andra stycket, straffes med dagsböter.

8 §.

Där byggnadsnämnd ej finnes, äge länsstyrelsen med avseende å tillämpningen av denna lag göra sig hörsammad genom förelägganden så ock förbjuda fortsättandet av påbörjat arbete, som står i uppenbar strid mot lagens

bestämmelser, på sätt enligt vad särskilt är stadgat tillkommer byggnadsnämnd i stad i fråga om olovligen viktigen åtgärd.

9 §.

Böter och viten som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

10 §.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1942 och gäller till och med den 30 juni 1943. Föreskrift som meddelats jämlikt denna lag skall ej gälla längre än lagen äger giltighet. Vad i lagen sägs om prövning av ersättningsanspråk och om straff för förseelse som begåtts under lagens giltighetstid skall äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för det genom propositionen framlagda förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse för detsamma icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Framställningar om lagstiftning.

I skrivelse den 9 juni 1941 har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* hemställt om revision av gällande lagstiftning om byggnadsverksamhet och planläggning.

Länsstyrelsen, som särskilt med hänsyn till frågans betydelse ur militär synpunkt understrukit angelägenheten av att en utredning utfördes med största möjliga skyndsamhet, hade vid skrivelsen fogat en av länsstyrelsen åberopad framställning från *regionplanekontoret i Göteborg*. I denna utvecklas närmare behovet av en regionplanelagstiftning. Regionplanekontoret erinrar om att, sedan Kungl. Maj:t den 22 december 1939 fastställt arbetsordning för upprättande av regionplan för Göteborg med omgivningar, arbetet härmed pågått i över ett år. Vissa redan tidigare väl kända brister i den lagstiftning som reglerar byggnadsverksamhet och planläggning hade därvid ytterligare framträtt och bestyrkts. Göteborgsregionen omfattade områden kring Göteborg ut till tre à fyra mil från stadens centrum och inbegrepe 44 kommuner. Den skulle angiva huvuddragen av markens disposition för olika ändamål, såsom för industri, jordbruk, bostadsbebyggelse och rekreation, samt principerna i fråga om sträckning och anordnande av huvudtrafikleder och huvudavlopp. Vad som härvidlag upptoges i regionplanen finge emellertid icke lagligen bindande verkan utan utgjorde endast ett uttryck för vad som ur teknisk, ekonomisk och social synpunkt prövats lämpligt. En ändring i denna del måste äga rum så att bindande bestämmelser kunde meddelas angående använd-

ningen av mark inom regionplaneområdet. Vid bestämmande av de områden som finge exploateras borde bland annat militära synpunkter beaktas.

I skrivelse den 18 oktober 1941 har *länsstyrelsen i Hallands län*, med överlämnande av en skrivelse från länsarkitekten, uttalat sin livliga anslutning till den av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gjorda framställningen och ävenledes särskilt framhållit angelägenheten av att den begärda utredningen komme till stånd så skyndsamt som möjligt. *Länsarkitekten i länet* har i nämnda skrivelse erinrat om vissa aktuella önskemål om skydd mot bebyggelse till hinder för rikets försvar samt har vidare anfört bland annat:

För att vid upprättandet av byggnads- och avstyckningsplaner hänsyn — så vitt det för närvarande är möjligt — skall kunna tagas till de militära synpunkterna, torde i första hand en fullständig inventering böra företagas i fråga om områden, som önskas obebyggda, och resultatet därav skyndsamt meddelas länsstyrelsen. Intill dess så skett, kunna onödiga missförhållanden uppstå.

Det torde emellertid för närvarande föreligga stora, ibland oöverstigligen hinder för ett tillgodoseende av de militära kraven på byggnadsfria områden. I de trakter, där en tillämpning av byggnads- och avstyckningsplaneinstituten icke kommer i fråga, synes länsstyrelsen helt sakna möjlighet att förhindra olämplig bebyggelse. Då det här ofta är fråga om vidsträckta områden, som dessutom i vissa fall äro efterfrågade som byggnadsmark, torde det av kostnadsskäl knappast vara tänkbart, att staten genom förvärvande av äganderätt till områdena skaffar sig kontroll över byggnadsverksamheten inom dessa.

Det är tänkbart, att den begränsning av byggnadsrätten, som bör genomföras på grund av militära skäl, kan åstadkommas genom servitut till förmån för kronan på de berörda fastigheterna. I vissa fall måste emellertid de militära önskemålen vägas mot andra allmänna intressen. Det allmänna torde exempelvis böra tillse, att bebyggelse för rekreationsändamål på härför särskilt lämpade strandområden icke förhindras utan starkt bärande skäl. De byggnadsfria områdena torde icke kunna avgränsas på ett i allo lämpligt sätt utan att ett flertal inverkande faktorer bedömas. Med hänsyn till att nya förhållanden kunna uppkomma, är det dessutom av vikt att gjorda dispositioner utan svårighet kunna ändras. Byggnadsregleringen bör sålunda givas en smidighet, som knappast synes möjlig vid ett servitutförfarande. En landsbygdsplanering av regionplanekaraktär torde utgöra en bättre regleringsform.

Från *chefen för flygvapnet och flygförvaltningen* har tidigare inkommit en den 25 januari 1941 dagtecknad skrivelse i syfte att skydda flygfält mot menlig bebyggelse i deras närhet. I skrivelsen anföres följande:

För flygvapnets liksom för den civila luftfartens verksamhet är av synnerlig vikt, att invid och inom visst avstånd från flygfälten icke uppstår bebyggelse, som kan bliva hinderlig för flygverksamheten. Det är ur denna synpunkt nödvändigt att erhålla kontroll över bebyggelsen i flygfältens närhet, så att denna planeras och regleras på sådant sätt, att flygverksamheten ej hindras eller försvåras.

Med nu gällande rättsregler synes — såvitt flygvapnets verksamhet angår — ej förefinnas annan i lag reglerad möjlighet att tillgodose angivna syfte än att Kronan förvärvar samtliga områden, varå en olämplig bebyggelse kan uppstå, eller med vederbörande markägare träffar avtal om servitut, innebärande av flygverksamheten betingade inskränkningar i rätten att bebygga re-

spektive områden. Den förstnämnda utvägen kan, då det här gäller mycket stora arealer, av ekonomiska och andra skäl ej ifrågakomma. Vad servitutsbeläggning beträffar, stöter det, enligt vad erfarenheten givit vid handen, ofta på hinder att få till stånd avtal härom, särskilt med hänsyn till svårigheten att fastställa rationella grunder för ersättning till vederbörande markägare.

I ett nyligen förekommet fall, där vederbörande länsarkitekt för att få till stånd en ur sociala och andra synpunkter lämplig bebyggelse av ett landsbygdssområde i närheten av ett flygfält hos länsstyrelsen väckt fråga om upprättande av utomplansbestämmelser för området, har chefen för flygvapnet och flygförvaltningen fått tillfälle att avgiva yttrande rörande de ifrågasatta bestämmelsernas utformning med hänsyn till önskvärheten att förhindra för flygverksamheten hinderlig bebyggelse å avsett område. Även om genom ett sådant förfarande visst beaktande av flygverksamhetens intresse i angivna och andra fall kan förutsättas, är dock detta intresse för närvarande icke lagligen skyddat. Bland annat sakna chefen för flygvapnet och flygförvaltningen rätt till initiativ för åstadkommande av en reglering av den enskilda byggnadsverksamheten, som tager sikte på angivna intresse. Icke heller föreligger någon garanti för att dessa myndigheter alltid bliva hörda i sådana ärenden.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen anse därför anledning föreligga att undersöka, huruvida icke särskilt det i stadsplanelagen reglerade utomplansbestämelseinstitutet, men även i någon mån byggnadsplane- och stadsplaneinstitutet skulle kunna utbyggas för att i möjlig mån tillgodose här ifrågavarande syfte.

Promemoria.

Med anledning av de inkomna framställningarna har inom justitiedepartementet upprättats en den 3 november 1941 dagtecknad promemoria angående förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret.

I promemorian framhålles till en början, att de inkomna framställningarna avsåge införandet av bestämmelser som skulle reglera byggnadsverksamheten även ur rent militära synpunkter. Detta innebure en nyhet av stor betydelse. Nu gällande byggnadsbestämmelser finge antagas utgå från att byggnadsregleringen skedde i fastighetsägarnas och vederbörande samhälles gemensamma intresse. De inskränkingar i rörelsefriheten som en fastighetsägare underkastades genom regleringen uppvägdes ofta av de fördelar denna erbjöde, bland annat genom att andra fastigheter underkastades motsvarande reglering. Fastighetsägaren finge därför i stor utsträckning underkasta sig inskränkingarna utan ersättning. Å andra sidan vore det tydligt, att någon fullständig rättvisa ej skipades de olika fastighetsägarna emellan. Den enes mark avsattes till bostadskvarter, den andres till fabriksområde eller annan användning som icke gäve lika högt tomtvärde. Till en viss grad vore denna fördelning beroende av markens beskaffenhet, men samhället hade möjlighet att även ur andra synpunkter på nämnda sätt leda utvecklingen genom vissa ändamålsbestämmelser.

Beträffande de militära synpunkterna uttalas i promemorian, att det icke syntes uteslutet, att militära synpunkter borde få göra sig gällande vid nu nämnda planering. Det måste ju anses i hög grad önskvärt att t. ex. »krigs-viktiga mål» icke placerades mitt i annan bebyggelse, att öppna platser för-

lades med tanke på befolkningens bästa även under krigstid och att även i övrigt planläggningen ej skedde enbart med fredliga förhållanden för ögonen. Frågan, huru långt man kunde utan ersättning eller expropriation beakta militära synpunkter vid planeringen, krävde ett noggrant övervägande i varje särskilt fall. Såsom ledande synpunkt syntes kunna tillämpas den principen, att en reglering, som avsåge att skydda befolkningen på en viss ort och således kunde sägas ligga i dennas gemensamma intresse, borde kunna inbegripas, såvida icke fastighetsägaren därigenom inskränktes i sin rörelsefrihet på ett avsevärt mera kännbart sätt än eljest. Man borde alltså söka avgränsa vad som naturligt hörde till ett ordnande av orten på lämpligaste sätt. Därtill borde kunna hänföras t. ex. att hindra högbebyggelse i närheten av en hamn, som vore ett åtråvärt krigsmål, eller i närheten av en järnvägsstation, möjligen även högbebyggelse i närheten av flygfält. Tydligt kunde dylika främst ur skyddssynpunkt framsprungna bestämmelser tänkas i hög grad underlätta även det rent militära försvaret. Skottfältet bleve friare och eventuella hinder i form av lågbebyggelse kunde lättare undanröjas än om högbebyggelse funnits. För övrigt sammanföle uppenbarligen de militära önskemålen i dylika fall i viss utsträckning med önskemål som hystes av brandväsendets män och kommunikationsmedlens representanter. Därest fråga vore om försvarsåtgärder som vidtoges icke så mycket för att trygga befolkningen i orten utan mera ur rikssynpunkt, kunde de däremot näppeligen falla in under en sådan reglering som nu nämnts.

I promemorian erinras härefter, att kraven på förbud mot bebyggelse som vore olämplig ur militär synpunkt vore särskilt aktuella nu, i det att talrika befästningar som anlagts icke vore skyddade mot att olämplig bebyggelse kunde komma att hindra deras användning. Det vore visserligen sant, att byggnader som uppfördes till men för försvaret vid behov kunde förstöras, men det kunde befaras, att en sådan åtgärd uppsköttes i det längsta med risk för att det bleve för sent. Det syntes angeläget att söka skapa ett provisoriskt skydd för nämnda befästningars användbarhet. Ett sådant skydd kunde vinnas utan väsentlig olägenhet för markägaren, om bestämmelserna ej gjordes alltför ingripande. Vad nu sagts om befästningar gällde även flygfält, vare sig de för närvarande användes för militärt ändamål eller ej.

Vid promemorian fanns fogat ett utkast till *lag om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret*. Lagen skall enligt utkastet vara provisorisk och gälla allenast till och med den 30 juni 1943.

Enligt 1 § i utkastet skall förbud gälla mot nybyggnad eller väsentlig om- eller tillbyggnad i sådan närhet av fasta befästningar eller flygfält, att deras användning för rikets försvar genom bebyggelsen försvåras eller nyttan av dem för försvaret eljest uppenbart minskas. I promemorian uttalas, att ett sådant byggnadsförbud möjligen kunde synas innebära ett avsevärt intrång för fastighetsägaren men att det i regel kunde antagas att den stadgade begränsningen i hans handlingsfrihet icke medförde någon olägenhet. Begränsningen vore för det första endast temporär. De befästningar, om vilka det vore fråga, låge vidare i regel i kustbandet, och det intrång som hotade militära

intressen härrörde väsentligen från bebyggelse för sommarnöjen. För de flesta människor vore det helt naturligt att under en kritisk tid uppskjuta dylika ej strängt nödvändiga byggnadsarbeten, och de flesta funne det nog också själfallet, att de icke borde försvåra användningen av befintliga befästningar genom att utan hänsyn till de utrikespolitiska förhållandena uppföra hinderande byggnader. De som ej ville taga sådan hänsyn vore helt visst i minoritet, men det vore dock icke uteslutet att de kunde vålla betydlig skada. Om en byggde, kunde andra, som eljest skulle väntat, anse isen bruten och även de börja uppföra sina tilltänkta byggnader.

Beträffande den närmare innebörden av paragrafen framhålles i promemorian, att den icke avsåge att uppställa något ovillkorligt byggnadsförbud att gälla i närheten av befästning eller flygfält, utan gäve utrymme för en sådan förläggning av byggnad att den ej medförde hinder som förut sagts. I många fall påkallades endast en jämkning av platsen för den tilltänkta byggnaden, ehuru det naturligtvis vore möjligt, att ett markområde vore så beläget, att om de militära synpunkterna skulle tillgodoses, någon bebyggelse därå tills vidare ej kunde äga rum.

Under 2 och 3 §§ i utkastet regleras förfarandet för avgörande av huruvida hinder som avses i 1 § föreligger.

Då en byggnad kunde vara av den betydelse att den borde tillåtas, även om den kunde medföra men ur försvarssynpunkt, har i 4 § möjlighet öppnats att medgiva dispens. Befogenhet att pröva dispensansökan skall enligt utkastet tillkomma länsstyrelsen.

För att icke genom lagstiftningen tillskapat byggnadsförbud skall kunna i undantagsfall drabba för hårt har i 5 § av utkastet upptagits en ersättningsregel. Förutsättning för att ersättning skall komma ifråga skall i första hand vara, att byggnadslov eller länsstyrelses tillstånd icke kunnat meddelas på grund av lagens bestämmelser. I promemorian uttalas, att härigenom antalet fall, då ersättningskrav kunde komma att väckas, syntes komma att begränsas till dem då det förelegat ett mera påtagligt intresse av att bygga. Helt uteslutet vore dock icke, att ansökan om byggnadslov gjordes för skens skull, men faran syntes icke vara alltför stor. Ersättningen skall enligt utkastet avse gottgörelse för särskild kostnad som sökanden fått vidkännas under den tid hindret varat utan att han har motsvarande nytta av fastigheten. Såsom exempel härå nämnes i promemorian, att han fått betala ränta å lån för tomt utan att ha någon nytta av denna, eller fått bekosta underhåll av någon redan befintlig anläggning utan att kunna använda den. Vidare skall ersättning utgå för att nedlagt kapital utestår räntelöst. Ersättningsfrågan skall enligt 6 § prövas av riksvärderingsnämnden, som i ärendet skall infordra yttrande av länsstyrelsen.

Vissa straffbestämmelser och handräckningsbestämmelser meddelas i 7 och 8 §§ av utkastet.

Över promemorian jämte lagutkast ha efter remiss avgivits yttranden av ett flertal militära och civila myndigheter. I yttrandena har behovet av åt-

gärder i den riktning som föreslagits i promemorian livligt vitsordats, därvid i flera fall uttalats att behovet vore trängande. Beträffande det närmare innehållet i yttrandena får utskottet hänvisa till sid. 10—17 i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Westman, har i propositionen anfört följande:

»Den verkställda utredningen har ådagalagt nödvändigheten av att för tryggnad av befästningars och flygfälts användbarhet i krig vidtaga åtgärder i den riktning som förordats i den remitterade promemorian. De aktuella önskemål som där behandlas kunna icke tänkas bli tillgodosedda genom planbestämmelser för bebyggelsen eller genom tillskapandet av servitut. För att nämnda syfte skall uppnås torde det icke kunna undvikas att i fastighetsägarnas möjligheter att disponera sin egendom göras vissa inskränkningar som under normala förhållanden icke skulle komma i fråga. De betänkligheter som på grund härav göra sig gällande torde emellertid icke böra tillmätas avgörande betydelse, då bestämmelserna äro avsedda att allenast vara av provisorisk natur och alltså ej innebära annat än ett av tidsläget betingat uppskov med vissa byggnadsåtgärder som eljest eventuellt skulle ha kommit till stånd. Frågan, i vad mån bestämmelser om hänsynstagande till militära önskemål böra införas i den allmänna byggnadslagstiftningen, tarvar helt naturligt en mera ingående undersökning och kommer att upptagas vid den påbörjade utredningen om regionplanelagstiftning och en översyn av stadsplanelagstiftningen.

I flera yttranden har uttalats, att de nu föreslagna bestämmelserna borde utvidgas så att förbud mot en ur militär synpunkt olämplig bebyggelse komme att gälla även i närheten av andra anläggningar än befästningar och flygfält och att hänsyn borde tagas även till planerade anläggningar. Det torde med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst vara erforderligt, att dessa önskemål beaktas. I detta syfte synes länsstyrelsen böra erhålla befogenhet att förklara, att vad i den föreslagna lagen sägs med avseende å befintliga befästningar och flygfält skall äga motsvarande tillämpning, därest beslut meddelats om anläggande eller utvidgning av befästning eller flygfält eller om avsevärt men kan uppstå genom bebyggelse i närheten av militär anläggning av annat slag. Stadgande härom torde böra upptagas under 1 § som i övrigt lärer böra jämkas något. Med anledning av vad i ett par yttranden anförts må anmärkas, att till befästningar skola räknas även mindre anläggningar såsom bunkers o. d.

De under 2 och 3 §§ föreslagna bestämmelserna torde i huvudsak böra godtagas. Det skulle utan tvivel bli alltför betungande för de militära myndigheterna att, såsom i vissa yttranden blivit ifrågasatt, uttala sig i varje byggnadsärende. I överensstämmelse med vad i ett yttrande anförts torde däremot länsstyrelsens befogenhet att stadga skyldighet att inhämta dess tillstånd böra inskränkas till byggnader som ej utföras för försvarsväsendets räkning. I 3 § torde vidare böra vidtagas den ändringen, att Kungl.

Maj:t må bestämma vilken myndighet som skall avgiva yttrande ur militär synpunkt.

Även de i 4 § föreslagna bestämmelserna om tillstånd till byggnad som kan medföra men för försvaret synas lämpliga. Att länsstyrelsen skall iakttaga synnerlig försiktighet vid tillämpning av befogenheten att medgiva sådant tillstånd är självfallet. För att säkerställa militär myndighets möjlighet att kunna fullfölja talan mot länsstyrelsens beslut torde dock böra föreskrivas, att meddelande om tillstånd skall ofördröjligen tillställas myndighet som har att avgiva yttrande enligt 3 §.

Mot den föreslagna ersättningsregeln i 5 § ha som nämnt överbefälhavaren och statskontoret uttalat betänkligheter under det att fastighetsägareförbundet krävt en utvidgad ersättningsrätt.

Det synes kunna medföra obilliga verkningar att inskränka den enskildes möjlighet att erhålla ersättning så mycket som överbefälhavaren eller statskontoret ifrågasatt. I anslutning till bland annat viss bestämmelse i luftskyddslagen torde emellertid böra stadgas, att ersättning ej skall utgå för intrång som är att anse såsom ringa. Med anledning av vad statskontoret anfört angående den närmare innebörden av bestämmelsen vill jag framhålla att, för att ersättning skall utgå, utredningen skall visa, att det är beslutet om avslag på begäran om byggnadstillstånd som föranlett att sökanden fått vidkännas kostnad utan motsvarande nytta av fastigheten eller gått miste om avkastning å nedlagt kapital. Sökanden bör alltså förebringa skäl för antagande att han kunnat bygga, om tillstånd erhållits, och att hinder sålunda icke mött t. ex. på grund av brist på byggnadsmateriel. Har möjlighet att bygga i och för sig förelegat, men är det likväl t. ex. på grund av rådande priser osannolikt att han skulle hava byggt, bör icke heller ersättning utdömas enligt förslaget.

Vad riksvärderingsnämnden anfört beträffande förfarandet vid ersättnings bestämmande synes böra beaktas.

Enligt 120 § byggnadsstadgan den 20 november 1931 äger byggnadsnämnd förordna om undanröjande av olovligen utförd byggnad och i 122 § stadgas, att byggnadsnämnd, om det är uppenbart att påbörjat arbete, vartill tillstånd bort inhämtas, står i strid mot gällande bestämmelser för områdets bebyggande, äger förbjuda arbetets fortsättande. I 5 § meddelas bestämmelse om rätt för byggnadsnämnd i stad att meddela erforderliga förelägganden, en befogenhet som enligt 82 § i vissa andra samhällen tillkommer antingen byggnadsnämnden eller länsstyrelsen. I nu förevarade lagstiftning torde böra meddelas bestämmelse om rätt för länsstyrelsen att, där byggnadsnämnd ej finnes, göra sig hörsammad genom förelägganden samt förbjuda fortsättandet av arbete som står i uppenbar strid mot lagens bestämmelser.

I övrigt torde allenast böra göras det tillägget till lagutkastet att Kungl. Maj:t tillerkännes befogenhet att utfärda närmare bestämmelser angående tillämpningen av lagen. Vid utfärdande av sådana tillämpningsföreskrifter

bör tagas i övervägande vad i vissa yttranden anförts om förutsättningarna för att göra lagen effektiv och om riksvärderingsnämndens sammansättning. Lagstiftningen torde böra träda i kraft den 1 april 1942.»

Utskottet.

Vid granskning av nu föreliggande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 12 mars 1942.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Tamm, Löfvander, Forslund, Olof Carlsson, Nils Elowsson, Beck-Friis* och *Näslund*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herrar *Hage, Pettersson* i Hällbacken, *Hermansson, von Seth, Larsson* i Östersund, *Witzell* och *Hedlund* i Rådom.